

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ĮSTATYMO
NR. X-493 2, 13, 17, 19, 21, 23, 24 IR 24¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 107,
589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(toliau – Projektai)
(TAP-20-843) (TAIS Nr.20-7360)**

2020-05-22 Nr.NV-1410

Vilnius

Įvertinę skubos tvarka Projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 2, 13, 17, 19, 21, 23, 24 ir 24¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projektas) 1 straipsnyje siūloma apibrėžti naujas sąvokas „licencijos išdavimas“ ir „licencijos tikslinimas“, nors pačios licencijos teikti socialinę globą socialinės globos įstaigoje arba asmens namuose sąvoka Socialinių paslaugų įstatyme (toliau – Įstatymas) nėra apibrėžta, jos turinys, įvedant trumpinį, nustatomas Įstatymo 19 straipsnio 2 dalyje. Įstatymo projekte siūlomų sąvokų apibrėžtys savo turiniu iš esmės neapibrėžia įvardijamų terminų, o tik sutrumpina nuostatas, kurios turėtų būti dėstomos detalizuojant licencijavimą tolesniuose Įstatymo straipsniuose. Taigi, siūlomas tokių sąvokų turinio nustatymas galėtų būti pateiktas Įstatymo projekto straipsniuose, reguliuojančiuose licencijas, jų išdavimą bei tikslinimo galimybes, pavyzdžiui, teikiant Įstatymo 21, 23 straipsnių papildymus. Siekiant aiškumo, kartu tikslinga papildomai įvertinti siūlomus veiksmus dėl išduotų licencijų tikslinimo, kai išduotos licencijos papildymas naujais duomenimis, susijusiais su licencijuojamos veiklos vykdymu laikytinas naujos licencijos išdavimu, o ne jos tikslinimu.

2. Atkreipiame dėmesį ir į tai, kad Įstatymo projekte teikiamos naujos sąvokos ir jų apibrėžtys turi būti suderintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka (Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298, 6.5 papunktis) iki Įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui.

3. Atsižvelgiant į Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, teikiame bendrą pastabą dėl visų socialinių paslaugų ir tik specialiosioms socialinėms paslaugoms priskiriamos socialinės globos teikimui (taip pat socialinių paslaugų įstaigų ir socialinės globos įstaigų veiklai nustatomų reikalavimų) siūlomų pakeitimų nenuoseklumo ir aiškaus atribojimo nebuvimo, sąlygojančio taikymo apimties ir tarpusavio suderinamumo klausimus. Siūlome peržiūrėti Įstatymo projektą (Įstatymo 13, 17, 19 straipsnių pakeitimai), o taip pat ir aiškinamąjį raštą šiuo aspektu.

4. Atkreipiame dėmesį, kad yra poreikis tikslinti Įstatymo 11 straipsnį dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kompetencijos, kaip valstybės socialinių paslaugų politiką įgyvendinančios institucijos, nustatymo, kuris neatitinka Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalies nuostatų dėl politikos formavimo, ministerijai pavestų įgyvendinimo

funkcijų terminuoto vykdymo. Siūlome įvertinti galimybę tikslinti minėtą straipsnį Įstatymo projektu.

5. Siūlome atsisakyti Įstatymo projekto 2 straipsnyje teikiamo Įstatymo 13 straipsnio 7 dalies papildymo paskutiniuoju sakiniu, kaip nederančio su šioje dalyje dėstomu reguliavimu dėl gyventojų informavimo apie savivaldybės teikiamas socialines paslaugas. Siūloma nuostata galėtų būti savarankiška dalimi, arba ja pildoma šio straipsnio 8 dalies formuluotė, nurodant kaip bendradarbiavimą su socialinių paslaugų priežiūros departamentu esant licencijuojamos veiklos sąlygų pažeidimams.

6. Įstatymo projekto 3 straipsnyje teikiamas Įstatymo 17 straipsnio papildymas, nustatantis sprendimo dėl socialinės globos skyrimo priėmimo ribojimo atvejus, nėra aiškus ir pakankamas, nėra aišku, kokius atvejus siekiama sureguliuoti, kokiam subjektui toks draudimas yra nustatomas, ir koks subjektas jį nustato, ar tai liečia tik socialinės globos teikimą, kai ji finansuojama iš šio straipsnio 1 dalyje nustatytų šaltinių, ir pan. Jeigu tokiu būdu siekiama riboti socialinės globos įstaigos veiklą, kuriai licencijos galiojimas yra sustabdytas, tai ribojimai turėtų būti nustatomi tikslinant Įstatymo 24 straipsnio 5 dalies reguliavimą, kaip tai ir siūloma Įstatymo projekto 7 straipsnio 2 dalyje. Kita vertus, siūloma 17 straipsnio 2 dalies formuluotė yra klaidinanti, nes neaišku, kodėl sprendimo skirti socialinės globos paslaugas priėmimo momentas turi priklausyti nuo socialinės globos įstaigos licencijos galiojimo ar net panaikinimo, ir kaip tokiu būdu veikia socialinių paslaugų skyrimo ir teikimo principai, nurodyti Įstatymo 4 straipsnyje, kaip užtikrinamas socialinių paslaugų teikimas.

7. Siūlome tikslinti Įstatymo projekte teikiamą Įstatymo 19 straipsnio 6 dalies pakeitimą, atsisakant neapibrėžtumą sąlygojančios nuostatos „nuolat“. Siekiant nustatomo reikalavimo profesinės veiklos vertinimui aiškumo, būtų tikslinga nurodyti, kokie kasmetiniai ar trumpesnio laikotarpio (periodiniai) veiklos vertinimai turimi mintyje. Atitinkamai turėtų būti keičiama ir Įstatymo projekto 9 straipsnio 4 dalyje vartojama nuostata „nuolatinis“.

8. Įstatymo projekte teikiamas Įstatymo 19 straipsnio 8 dalies reguliavimą siūlome peržiūrėti iš esmės. Siūlomas nepriekaištingos reputacijos reikalavimų sąrašas turėtų būti baigtinis, apimti konkrečiai socialinės globos įstaigos vadovo reputacijai taikytinus reikalavimus, nenukreipiantis į visus kituose įstatymuose nustatomus atvejus, konkrečiai jų neapibrėžiant, ar nepateikiant nuorodų į konkrečius įstatymus, kas laikytina neproporcingu ir realiai sudėtingu įgyvendinti reikalavimu. Taip pat vertinamos dalies formuluotė siūlytina formuluoti nedubliuojant nuorodų į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymą. Be to, nustatant reikalavimus vadovui eiti pareigas, siūlome: įvertinti 1 punkto nuostatą ir tikslingumą joje išskirti nusikaltimus žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, jei po to nurodomi visi kiti sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai; tikslinti 4 punkto nuostatą, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos darbo kodeksas nenumato drausminės darbuotojų atsakomybės, nuo 2017 m. liepos 1 d. darbuotojams nėra skiriamos drausminės nuobaudos, tad nustatomas reikalavimas praranda aktualumą, tačiau dabar galioja du darbo sutarties nutraukimo pagrindai, savo turiniu analogiškai darbo drausmės pažeidimams – darbo sutarties nutraukimas dėl šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo ir dėl pakartotinio darbo pareigų pažeidimo (Darbo kodekso 58 str.).

9. Siūlome Įstatymo projektu teikiamo Įstatymo 19 straipsnio 8¹ dalies nuostatą tikslinti įvertinant jos taikymo apimtį ir nustatant ribojimus informacijos apie asmenį rinkimui ir teikimui.

Taip pat neaiškus poreikis vartoti nuostatą „į pareigas asmenį priimančią ar skiriantį subjektas“, jei iš valstybės, savivaldybių ir Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetų bei iš kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų finansuojamose valstybės ir savivaldybių įstaigose bei viešosiose įstaigose, kurių savininkė yra valstybė ar savivaldybė, į vadovo pareigas priimama konkurso tvarka. Taip pat siūlome suderinti nuostatą „priimantis asmuo“ ir „priimantis subjektas“ vartojimą. Pastebime ir tai, kad vertinamoje formuluotėje vartojama nuostata „kuriems *netaikomi* šio straipsnio 8 dalyje nustatyti apribojimai“ suprantama nevienareikšmiškai, sudaro neaiškumą, todėl jos atsisakytina.

10. Įstatymo projekto 5 straipsnyje teikiamo pakeitimo siūlome atsisakyti, kaip ne šio straipsnio reguliavimo dalyko. Siūlome įvertinti galimybę šią nuostatą dėstyti Įstatymo 13 straipsnyje. Be to, siūloma Įstatymo 21 straipsnio 4 dalies nuostata koreguotina, atsisakant joje neapibrėžtumą sąlygojančios nuostatos „visų įmanomų“ vartojimo. Nesant objektyvių kriterijų, „visos įmanomos priemonės“ gali būti aiškinamos ir taikomos nevienodai.

11. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 23 straipsnio 1 dalies pakeitimu yra ribojama teisė gauti licenciją ir teikti socialinę globą, vartojama formuluotė „per pastaruosius vienerius metus iki prašymo išduoti licenciją dienos“, netiksliai nurodo termino atskaitos momentą, todėl būtina tikslinti, pavyzdžiui, įrašant žodį „pateikimo“. Taip pat siūlome peržiūrėti nustatomus reikalavimus licencijai gauti ir jų suderinamumą, pavyzdžiui, vienas iš reikalavimų įstaigai - neteikti socialinės globos neturint licencijos - nedera su nustatomu reikalavimu - įstaigos vadovui ar kitiems atsakingiems asmenims du kartus ir daugiau paskirta administracine nuobauda už socialinės globos teikimą neturint licencijos. Ši pastaba taikytina ir Įstatymo projekto 7 straipsnyje dėstomam analogiškam pakeitimui.

12. Įstatymo projektu keičiamo Įstatymo 23 straipsnio 5 dalies nuostatoje tampa nebeaiškus nuostatos „vieta“ turinys, todėl siūlytina dėstyti aiškiau, pagrindžiant ir papildymą paskutiniu juo sakiniu poreikį.

13. Pastebime, kad Įstatymo projekto 7, 8 straipsniuose teikiamuose pakeitimuose yra vartojama neapibrėžta sąvoka „privatus susitarimas“, kurios neapibrėžus Įstatyme, apskritai tampa nebeaiškus siūlomo reguliavimo pagrindimas ir socialinių paslaugų teikimo „privataus susitarimo pagrindu“ teisėtumas. Siūlome pildyti Įstatymo projektą trūkstamu reguliavimu, atskleidžiant minėtos sąvokos turinį, nurodant, kokiais teisės aktais vadovaujantis sudaromi minimi susitarimai, įvertinant ir tai, kad sutarčių sudarymą reglamentuoja Civilinis kodeksas. Pastebime, kad teisinis neaiškumas kyla ir dėl vertinamuose straipsniuose vartojamų formuluočių „asmuo įstaigoje *apgyvendintas* privačiu susitarimu“ ir „asmenys, *apsigyvenę* įstaigoje privačius susitarimu“ neatitikimo ir jų suderinamumo.

14. Įstatymo projekto 9 straipsnio pavadinimas pildytinas žodžiu „taikymas“.

15. Siūlome tikslinti įsigaliojimo nuostatas, nes Įstatymo projekto 9 straipsnio 1 dalyje išimtis dėl įsigaliojimo nenumato šio straipsnio 2 dalyje nurodytų 5 ir 6 dalų. Be to, siekiant aiškumo, 4 dalyje turėtų būti nustatyta įstatymo įsigaliojimo data, kuri šiuo atveju būtų aktuali.

16. Įstatymo projekto 9 straipsnio 6 dalies nuostatą siūlome tikslinti, nes Įstatymo projekto nuostatų taikymas turėtų būti nukreiptas į ateitį, nauji reikalavimai dėl nepriekaištingos reputacijos taikytini naujai priimamų asmenų atžvilgiu. Todėl siūlomos nuostatos taikymas ir įgyvendinimas neaiškus: kaip būtų užtikrinama, kad einantys pareigas vadovai atitiktų naujus reikalavimus, ar šiuo atveju siekiama nustatyti, kad einantys pareigas vadovai turėtų būti atleidžiami vadovaujantis Darbo

kodekso 60 straipsnio 1 dalies 7 punktu, bet tuomet turėtų būti įvertintas ir siūlomo 4 mėnesių termino tikslingumas. Siūlome papildomai įvertinti šioje dalyje siūlomą reguliavimą bei papildyti aiškinamąjį raštą trūkstama informacija dėl siūlomo reguliavimo.

17. **Dėl Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 107, 589 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau -ANK projektas)** pastebime, kad Projektų aiškinamajame rašte nepagrįstas ANK projektu siūlomas konkretus nustatomų baudų dydis ir poreikis esamas baudas didinti dvigubai. Siūlomi baudų dydžiai turėtų būti įvertinti proporcingumo ir sistemiškumo kontekste, nes pavyzdžiui, Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 127 straipsnyje nustatyta, kad vertimasis komercine, ūkine, finansine ar profesine veikla neturint licencijos (leidimo) veiklai, kuriai reikalinga licencija (leidimas), padarytas *pakartotinai* užtraukia baudą iki 2 tūkst. 200 eurų, o jei panaudojamas šiai veiklai nelegaliai dirbančių asmenų darbas – iki 4 tūkst. eurų, kai šiuo ANK projektu už pakartotinį administracinį nusižengimą siūloma maksimali bauda iki 6 tūkst. eurų. Taipogi, papildomai tikslinga būtų įvertinti ir siūlomos sankcijos efektyvumą, pateikiant Projektų aiškinamajame rašte informaciją, kaip administracinės atsakomybės griežtinimas leistų užkardyti nelicencijuotos socialinės globos teikimo ar veiklos sąlygų nesilaikymo atvejus (ar praktikoje dažni šios rūšies administraciniai nusižengimai ir kaip dažnai nuobaudos buvo taikomos), kokie laukiami teigiami rezultatai. Tuo atveju, jei realaus objektyviai įvertintino poreikio tokiam administracinės atsakomybės sugriežtinimui iš esmės nėra identifikuota, turėtų būti vertinama, ar Projektais siūlomas licencijavimo sąlygų tikslinimas bei socialines paslaugas teikiančių įstaigų priežiūros stiprinimas nebūtų pakankamos priemonės užtikrinant socialinių paslaugų teikimo kokybę, atsisakant siūlomo baudų didinimo.

18. ANK projekte siūlome atsisakyti 3 straipsnyje siūlomo perteklinio reguliavimo, nes pagal Administracinių nusižengimų kodekso 3 straipsnio nuostatas, įstatymas, nustatantis ar griežtinantis atsakomybę už administracinius nusižengimus arba kitaip sunkinantis administracinę atsakomybės traukiamo asmens ar asmens, kuriam paskirta, bet dar nebaigta vykdyti administracinę nuobauda, teisinę padėtį, neturi grįžtamosios galios.

19. ANK projekto 2 straipsnyje dėstomame pakeitime siūlytina išlaikyti nuorodą į kitus ANK straipsnius eiliškumą, išvardijant straipsnius didėjančia tvarka.

20. **LRV nutarimo dėl Projektų pateikimo LR Seimui** projekte siūlome atsisakyti 1 ir 2 punktuose dėstomų nuostatų išskyrimo į atskirus punktus kaip netikslingo ir šių punktų nuostatas dėstyti viename punkte.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė